

İNGİLİZCE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN BİR İNCELEMESİ *

L.A. HİLL

Çeviren :
İng. Ok. Ersan SÖZER

1- Amaçlar ve Araçlar

Bir konuyu öğretmek için kullandığımız yöntemler amaca göre değişmelidir. Örneğin birisine, ağırlık, rüzgârın direnci, oranlar ve benzeri konuları içine alarak bisiklet sürmenin kuramını öğretmek istersek bisiklete nasıl binileceğini öğretmek için yapmamız gerekenden ayrı bir yöntem uygulayacağız demektir. Kuram, bisiklete binmeyi öğrenmek isteyen bir çocuğa ilginç gelebilir, ama bu ona uygulamasal bir yardım değildir.

Bunun gibi, öğrencilere, bir dili nasıl kullanacaklarını öğretmek istersek, onlara üzerinde çalışmalar yapabilecekleri alıştırmalar vereceğiz ve o zaman anlayacağız ki ilgi çekici olsa bile, onlara verdiğimiz herhangi bir kuram gerçek bir yardım olmayacaktır.

Şimdi, öğrencilerimize, duydukları İngilizce'yi anlamalarını mı; insanların anlayabilecekleri biçimde konuşmayı mı; kitapları çabuk çabuk okuyup

(*) «Selected Articles on the Teaching of English as a Foreign Language» (1969), S. 79-89 Oxford University Press.-

anlamalarını mı; yeterince kusursuz olarak İngilizce yazmayı mı; İngilizce'den kendi dillerine kitaplar çevirmeyi mi öğretmek istiyoruz? Bunların hepsi olanaklı amaçlardır. Daha da genişletirsek: Kendi vatandaşlarının konuştuğu İngilizceyi anlamaları konusunda mı, yoksa bu insanlara kendini anlatabilmek konusunda mı öğrencilerimizi yetiştiriyoruz? Onları İngiliz, Amerikalı, Japon, Meksikalı, Rus'un ya da başkalarının konuştuğu İngilizce'yi anlamaları için mi eğitiyoruz? Yöntemlerimiz bütün bu amaçlara göre değişecektir.

KONUŞULAN İNGİLİZCEYİ ANLAMA

Öğrencilerimizi, İngilizce konuşulduğu zaman duyduklarını anlamaları konusunda eğitmek istiyorsak bu alanda onlara alıştırmalar vermeliyiz: Onlar duyduklarını dinleyerek anlamayı öğrenirler. Burada kulak eğitimi alıştırmaları büyük önem taşır. Düzgünlü (normal) İngilizce konuşmaları duyma ve anlama yeteneğini elde edebilmeleri için, daha başlangıçtan başlayarak, her tümcenin ayrı sözcüklere bölünmesi yapılan bir sınıf içi İngilizcesi **-My - name - is - Ram -** ile değil de; birbiriyle kaynaşan ve bir bütünü oluşturan sözcükler İngilizcesi **- My name's Ram -** yoluyla onları yetiştirmeli ve bu konuda onlara bir takım alışkanlıklar kazandırmalıyız. Bu çalışmalara yavaş olarak başlayabiliriz. Yalnız bu, sözcükleri parçalamak, herbirini ayrı ayrı vermek zorunluluğu ve doğal olmayan seslerin kullanılması anlamına gelmez. Öğrenciler, duyma alıştırmaları ile verilen İngilizce'yi anlamayı öğrenirler: Kendilerine duyma olanağı verilmezse gerçek İngilizceyi anlamayı umulur ki öğrenemezler. Sınıf içi İngilizcesi, bu iş için iyi bir hazırlama sağlamaz. Sınıf içi İngilizcesinin gerçek İngilizceden daha kolay olduğunu düşünmek bir düzeyde yanlış olur. Öğrencilerin, duyma olanağı verilen şeyleri öğreneceklerini yinelemek isterim. Bir kimsenin yüksek sesle, anlaşılır ve yavaş konuşması koşuluyla her çeşit İngilizce eşit olarak kolay ya da güçtür.

İNGİLİZCE KONUŞMA

Öğrencilere, söyledikleri anlaşılabilir biçimde konuşmayı öğretme konusuna gelince, bu iki bölümde ele alınabilir. Söylediklerinin anlaşılabilmesi için (ritim ve ses uyumu kalıplarını da içine alan) sesleri yeterince iyi kullanmayı onlara öğretmeliyiz. Konuştukları zaman, doğru sözcükleri seçmelerini ve dilbilgisel kalıpları yerli yerinde kullanmalarını sağlamalıyız. Sesleri öğretebilmek için onlara bol bol dinleme alıştırmaları yaptırmalıyız: Sesler arasındaki değişiklikleri duyabilme ile aynı sesler arasındaki değişiklikleri ortaya koyabilme birbiriyle çok yakından ilişkilidir. Örneğin **bed** ve **bad**,

ya da **court** ve **cart**, ya da **sew** ve **show** arasındaki değişiklikleri duymayı öğreninceye dek, onları değişik biçimde söylemek gerçekten olanaksızdır. Kimi raslantılar bunun dışında kalır elbette. Bu nedenle kulak eğitimi, konuşma eğitiminden önce gelmelidir. Konuşma eğitimi başladığında yetkinliği amaç edinmemeliyiz sanıyorum. Geniş, kalabalık bir sınıfta, öğrencilerimize, konuşmayı, kusursuz bir Oxford ya da New York ya da Yeni Delhi söyleyiş i ile hiçbir zaman öğretemeyeceğimizi çok iyi biliyoruz. Böylece, anlama için kesinlikle gerekli olan sesler arasındaki değişikliklerin neler olduğunu ortaya çıkarabilirsek ve bu değişikliklerden hangisinin öğrencilerimiz için güç olduğunu anlayabilirsek bunlar üzerinde düşüncemizi toplar, büyük ölçüde zamandan kazanırız. Yöntemli bir biçimde, bu güçlükler üzerinde yılmadan çalışarak, yetkinliği amaçlayan başarısızlığa uğramak yerine, uluslararası anlaşılma amacı üzerinde, öğrencilerimizin çokluğuna karşın başarılı olmayı umabiliriz.

Öğrencilere, konuştukları zaman, kendi sözcüklerini ve dilbilgisel kalıpları doğru seçmeyi öğretme konusuna gelince: Bu, bütünüyle kendilerine öğrettiklerimizden dikkatli bir seçim yapma sorunudur. Bunu, öğretimde bir sıra izleyerek dikkatli bir düzenleme içinde yapmak gerekir. Böylece, öğrencilerimize bir şeyin tümünü bir kezde vererek, daha sonra da onu izleyen şeyleri, onların kavrayabileceği bir biçimde dikkatli bir sunuşla öğretebiliriz.

Öğrencilerin belleğine girsin diye çokça yapılan alıştırmalar, bellekte yer etsin diye zaman zaman yapılan yeniden gözden geçirmeler bu çalışmalarını izleyecektir. Ayrıca sınıf içi ve dışında yapılacak karşılıklı konuşmalar (conversation) da bize yardımcı olur.

ANLAYARAK OKUMA

Daha önce adını andığım üçüncü amaç, öğrencilerimize hızlı okumayı öğretmektir. Bu, beki de, onlara öğretebileceğimiz en yararlı yetenektir. Oldukça yabansı gibi görünüyor ama bugünlerde bir çok uzmanlar, bu amacı başarmaya başlamanın en iyi yolu sözsöz yaklaşım' (oral approach) dır diye düşünüyorlar. İnsanlara kimi sözcükleri ve yapıları kulak yoluyla öğretmek ve sonra, okumalarını beklemeden öğretilenler üzerinde konuşmak... İngilizce öğrenmenin ilk evrelerinde bu ölküsel bir sıra gibi görünür. Bu demektir ki öğrencilerden, duyma ve konuşmaya önceden alışmış olmadıkları sözcük ve yapıları içeren birşeyi okumaları kesinlikle istenilmez. Onların görevi, sesler dünyasında önceden bildikleri şeyleri yazılı sayfalarda yalnızca

tanımaktır. İlk zamanlarda, bu kulak yoluyla öğrendikleri sözcük ve tümcelere uygun gelen (benzeyen), kâğıt üzerindeki biçimleri tanıma demektir.

Öğrenciler, hızlı okuma ve anlamada, hızlı okuma ve anlama çalışmaları yaparak uzmanlaşırlar, öğrencilerimizin bu beceride gerçekten uzmanlaşmalarını istersek, onlara bol bol ve uygun biçimde alıştırmalar vermeliyiz. Örneğin, belirli bir parçayı okutturur ve onu ne kadar zamanda bitirebileceklerini görmek için onlara süre saptarız. Anlayışlarını ölçmek için de, ya okutmadan önce ya da sonra kendilerine sorular veririz. Soru vermek yerine, yeni türde nesnel sınavlar (çoktan seçmeli, doğru - yanlış bulmalı, v.b.) da uygulayabiliriz.

DOĞRU - ÖZENLİ YAZMA

Öğrencileri doğru - özenli yazma konusunda yetiştirmek için onlara bol bol alıştırmalar vermeliyiz. Yazı yazarken her yanlışlık yapışında bu yanlışlığın alıştırmasını da yapıyor demektir. Böylece yanlış olan şey belleğine yerleşmekte ve daha kalıcı olmaktadır. Bu nedenle çok sayıda yanlışlar yapmaması için iyi bir düzenleme yapmağa çaba göstermeliyiz. Bunu nasıl yapabiliriz? Bir çok kez duyarak, konuşmalarda kullanarak ve okuyarak alıştırtma yapmadığı sözcük ya da yapıları kullanmada onlara yüreklilik vermeyerek.

Yazma becerisi, üç ana bölüme ayrılır: Öğrenci, harfleri nasıl oluşturacağını bilmek zorundadır; sözcükleri doğru yazması gerekir ve anlatmak istediği şeyler için doğru sözcük ve yapılar seçebilmelidir. Harflerin biçimleri, ilk sözlü çalışmalardan sonra bir değişiklik olmak üzere, dik ve yuvarlak çizgilerle yapılacak alıştırmalarla başlayarak yavaş yavaş öğretilir. Sözcükleri doğru yazma çalışması, öğrencilere ilk zamanlarda sınırlı bir sürede bakarak dikkatli yazma (*) alıştırmaları biçiminde yaptırılabilir. Öğrencilerce iyi bilinen sözcüklerin ve yapıların sınırlaması önceden denetlenmiş kompozisyonlar vererek yapılır. Bu kompozisyonlarda düşünceler saptanmıştır ve öğrencilerin tümüyle yapmaları gereken şey, İngilizce doğru anlam yollarını anımsamaktır.

ANADİLE ÇEVİRME

Çeviri becerisi, - ben buna inanıyorum - öteki dördünden apayrı bir beceridir. Çeviri çalışmalarıyla birçok deneyler elde ettim. Çevirinin, anlama

(*) delayed copying- Bu tür bakarak yazmada, öğrenciler, tümceye bütünüyle bakarak, sonra tümceden gözlerini ayırarak belleklerinden yazarlar.

-kavramada ya da kompozisyonda kesinlikle iyi bir sınama olmadığına inancım vardır. İki dil bilen bir kişi olmak olanaklıdır ama bir dilden ötekine beceriksizce çeviriler yapan kötü bir çevirmen olmak da var. Çeviri, bir kimse- nin her iki dili de iyi bildiğini göstermez. Öte yandan az çok iyi yabancı dil bi- len bir kimse için kendi diline oldukça iyi çeviriler yapmak da olanaklıdır. Anlama-kavrama ve kompozisyon için, çeviri kullanmak yerine çok daha iyi sınama yolları vardır. Çevirinin, İngilizce ile öğrencinin kendi dili arasındaki bağlantıyı canlı tutması gibi bir sakıncası da bulunmaktadır. Oysa gerekli olan, akıcı bir İngilizceye egemen olmaktır. O nedenle bu bağlantı, olanak bulunur bulunmaz kırılmalı ve imlenen şey ile İngilizce sözcük arasındaki ye- rini almalıdır.

Ben çeviriyi, özellikle çevirmen olarak eğitilecek kimselere yalnızca ileri düzeyde bir alıştırmaya olarak yeğlerim.

AMAÇLAR VE ARAÇLARIN ÖZETİ

Beş amaç ve aracı başarmak için pek çok yol var. Burada bir özetleme yapacağım.

Amaç 1. Öğrencilerimize, İngilizceyi duydukları zaman anlamalarını öğ- retmek (anlamayı öğrenmelerini istediğimiz İngilizcenin ne çeşit İngilizce olduğuna karar vermemiz gerekir).

Amaç 2. Öğrencilerimize, kişilerin anlayabilecekleri biçimde konuşmayı öğretmek (hangi tür kişiler olduğuna karar vermeliyiz).

Amaç 3. Öğrencilerimize hızlı okumayı ve okuduklarını anlamayı öğret- mek.

Amaç 4. Öğrencilerimize, açıkça anlaşılabilir olmaları için yeterince doğ- ru - özenli İngilizce yazmayı öğretmek.

Amaç 5. (Bence daha sonraları ve isteğe bağlı olmak koşuluyla) öğren- cilerimizi çevri dalında eğitmek.

1. amacı başarmak için araçlar - Normal İngilizce ile dinleme alıştı- rmaları; kulak eğitimi alıştırmaları.

2. amacı başarmak için araçlar - konuşma eğitimi (kulak eğitimi ile ön- celik taşır); Bilinen sözcük ve yapılarla sözlü çalışmalar; Karşılıklı konuş- malar.

3. amacı başarmak için araçlar - Bilinen sözcüklerin ağız yoluyla biçimlerini tanıma eğitimi; Sözlü çalışmalar yoluyla öğrencilerin bildiği sözcükler ve yapılar içerisinde, yazılı olarak verilecek anlama - kavrama sınamaları.

4. amacı başarmak için araçlar - Harfleri oluşturma çalışması; Bakarak yazma. Önceleri düşünmeksizin, kendiliğinden, daha sonra özel durumlara uygun olarak modeli değiştirme (örneğin, model **I am wearing a blue shirt *** tümcesinin, gömleği beyaz olan başka öğrencilere, **I am wearing a white shirt **** v.b. gibi başka biçimlere sokulması); Denetimli kompozisyonda basamaklandırılmış bir öğretim.

5. amacı başarmak için araçları - Kolaydan başlayarak gelişen ve öğrencilerce bilinen sözcük ve yapıları içine alan basamaklandırılmış çeviri öğretimi.

SÖZLÜK KULLANMA

Öğrencilerimizi, daha ileri bir düzeye geldiklerinde, iyi eğitmek gereken başka bir konu daha vardır: Bir sözlüğü gereği gibi kullanmak. Basamaklandırma ve sözcük bilgisi denetimini sonsuza dek sürdüremeyiz: 2500 ya da 3000 sözcük düzeyinden sonra artık bu iş yararlılığını yitirir. Bu ölçüde sözcük dağarcığı ile bir kimseye, ortalama düzeydeki kolaylaştırılmamış bir İngilizceyi okumak için gerekli olan 30 bin sözcük dolayındaki sözcük bilgisi arasındaki açıklık aşırı ölçüdedir ve bu gediği sınıfta kapatmak oldukça olanaksızdır. Bununla birlikte burada yapabileceğimiz birşey varsa o da, öğrencilerimize, kolaylaştırılmış İngilizce kullanılan kitapları artık bıraktıkları zaman, bilmedikleri ve okudukları parçalarda karşılaştıkları sözcüklerin sözlüklerde nasıl aranılacağını öğretmektir. Bu amaç için kullanılacak en iyi sözcüklerden biri de Hornby, Gatenby ve Wakefield'in yazdıkları **Advanced Learner's Dictionary of Current English**'tir. ***

2. Yapısal Yaklaşım (the Structural Approach) Nedir?

Dil öğretiminde eski bir düşünce, öğretime kurallı isimlerle başlamaktı, daha sonra kuralsız olanlara geçmek (örneğin, **man/men, mouse/mice, formula/formulae, datum/data**, v.b.). daha sonra da zamirler, sıfatlar ve ötekileri. Her adımda, türün ilişkili olduğu bütün sözcükler sunulurdu: Örneğin, **louse** ve **lice, tiro** ve **tiros, coat - of - mail** ve **coats - of - mail, seraph** ve

(*) Ben mavi bir gömlek giyiyorum.

(**) Ben beyaz bir gömlek giyiyorum.

(***) Londra: Oxford Üniversitesi yayını, ikinci basım 1963

seraphim. Ve böylece az kullanılan sayısız sözcük, kuralsız çoğullara örnek olsun diye sonraki dersleri doldururdu. Bu arada, yapıbilim (morphology) ile uğraşılır; sonra kitap, sözcük sıralaması ile ilgili olarak sözdizimi (syntax) ne geçerdi ve konuşmanın değişik bölümleri işlenirken yapıbilim ışığında tartışmalar yapılırdı - ismin tüm hallerini kullanırken, belirli - belirsiz (definite-indefinite) article'lar verilirken, geçmiş zaman (past tense) öğretilirken, istek kipi kullanıldığında, soru ve olumsuz yapmada v.b. Herşey, tam anlamıyla, dilbilgisel bir sıra içinde, güçlükleri ve öğrenme kolaylığını düşünmeksizin düzenlenmekteydi. Kuralları ve benzersizler listesini öğrencilerin ezberlemeleri gerektiği kabul edilir ve kendi dillerinden yabancı dile, ya da yabancı dilden kendi dillerine çeviri alıştırmalarına geçilirdi. Her dersin sonunda bu çeşit alıştırmalar verilirirdi. Gerçek olan şuydu ki, Fiiller ve article'lar öğretilmeden önce bunların alıştırmalarda kullanılması gerekliliği kitap derleyicilerince hiç önemsenmiyordu. Onlar, yalnızca ilgili sözcükten sonra, ya araç içinde, ya da alıştırmaların başında bir sözcük listesi koyarak bu çeşit sıkıntı yaratıcı şeylerin bir çevirisini vermekle yetiniyorlardı.

Kimi öğretmenler, bu yoldaki bir dil öğretiminde, değnek ya da başka araçlar kullanarak * başarılı oldular. Fakat öğrettikleri dilin türü, gerçek yaşam için gerekli olandan çok başkaydı. Shakespeare'i çevirebilen ve **smite/smote/smitten, writhe/writhed/writhed**) gibi İngiliz dilindeki herhangi bir kuralsız fiilin belli başlı bölümlerini ezbere okuyan öğrenciler, İngiltere'yi görmeye gittiklerinde, kendilerini, bir fincan kahve istemekten bile yoksun buldular. Bu yöntemle öğrenim görüp daha sonra gerçekten akıcı bir İngilizce'ye iye olmuş olanlar, okuldan ayrıldıklarında dili yeni baştan öğrenmek zorunda kalmışlardı.

DOĞRUDAN DOĞRUYA ÖĞRETİM YÖNTEMİ (THE DIRECT METHOD).

Öğrenciler için dilbilgisi yöntemiyle çalışarak, kuralları ve benzersizler listesini ezberleyerek, çeviri alıştırmaları yaparak bir dili öğrenmenin güç olduğu bir takım kişilerce açıkça anlaşılınca bir karşı koyma başladı. Çocuklukta kendi dilimizi nasıl öğrendiysek onunla aynı çizgileri izlemeyi amaçlayan yeni bir dil öğrenme yöntemi (Direct Method) geliştirildi. Bu yöntem, çeviri kullanmayı sınır dışı ediyor, kuram (theory), yerine, sıkı bir alıştırmaya çalışmasını öngörüyordu. Öğrenciler, konuşma yoluyla konuşmayı, dinleme yoluyla anlamayı, okuma yoluyla okumayı v.b. öğrendiler. Önceleri kolay olarak, daha sonra güççe doğru bir gelişme izleyerek doğrudan doğ-

(*) Öğrencileri, başarısızlıkları nedeniyle cezalandırmak amacıyla

ruya dilin içersine sokuldular. Bu yönteme kimi zaman, Doğal Yöntem (Natural Method) da denildi.

DİLDEKİ SÖZCÜKLERİN SEÇİMİ

Ne yazık ki bu da gereği kadar iyi işlemedi. Yabancı dile iye olan öğrencilere büyük oranda verildi ve istenildiğince sindirilemedi. Böylece, atılan sonraki adım, dildeki sözcükleri seçmek ve çok dikkatli olarak bir sıralama yapmaktı. Bu, sözcük dağılımı seçimi dönemi idi. Sözcük yinelemelerini anlamak için araştırmalar yapıldı, yapılacak yinelemelere, yararına ve öğrenme yeteneğine göre basamaklandırılmış, sözcük dağılımını içerecek biçimdeki bir dil öğretimi için ders kitapları yazıldı.

Bununla birlikte, bu yöntem de umulduğu gibi yürümedi. Gerçi sözcükler seçkin ve basamaklandırılmıştı ama öğrenciler yine de büyük güçlük çekiyorlardı. Bunun nedeni, tümcedeki sözcükleri bilmiş olsalar bile, tümcenin anlamını çözememektir. Birinci neden: bir çok sözcük birden fazla anlam taşımaktadır (kiminin düzünelerle anlamı vardır); ikincisi: her dilde çok sayıda deyim (idiom) bulunur. Örneğin, bir kimse **leather** (deri) sözcüğünün ve **jacket** (ceket) sözcüğünün anlamını biliyorsa, bir çeşit böcek olan **leatherjacket** * sözcüğünün anlamını da biliyor demek değildir; Üçüncüsü: bir dilde, büyük güçlüklerle neden olan şeyler, gerçek sözcükler değil, onların tümcelerinin içine karışıp birleşmesini sağlayan yollar ve yöntemlerdir; örneğin, bir öğrenci, **if, you had, been, reading, he, would, not, have, come** ve **in** sözcüklerini öğrenmiş olabilir ama, onları, **if... had been.... ing,.... would have (done)** yapısını öğrenmeden önce bir tümce içinde birleştiremez.

YAPISAL YAKLAŞIM (THE STRUCTURAL APPROACH)

Yapısal Yaklaşım denen bu buluş, sözcüklerden çok, dilin yapılarını seçme ve basamaklandırma işini ele alır. Elbette sözcükler seçkin ve basamaklandırılmıştır, ama önemli olan öğrencilere yapıları iyi kavramayı öğretmektir. Bir kez iskelet ve kalıpları bilirler, sözcükleri bunların içine yeterince kolaylıkla yerleştirebilirler. Örneğin **if... had been.... ing,.... would have (done)** kalıbını biliyorsa, sözcükleri, bırakılan boşuklara ve ayrıçaların içine koymayı kolayca öğrenebilirler; ama yalnızca sözcük listeleri ezberlemiş durumday-salar büyük bir olasılıkla konuşamaz, anlayamaz, okuyamaz ya da bir tümce yazamazlar.

(*) **leatherjacket** : buğday v.b. nin başak köklerine zarar veren, bir kaç çeşidi bulunan böcek türü., Avustralya'ya özgü ağaç türleri.

Tam anlamıyla konuşmak gerekirse, Yapısal Yaklaşım, yalnızca tümce-kalıplarıyla (sözdizimi kurallarına ilişkin yapılar) iş görmez. Aynı zamanda bir dilin ses kalıpları (sözselsel yapılar), sözcük kalıpları (küçük parçaların geliştirilmesi ya da şekil bilgisine ilişkin yapılar), sözcüklerin, kalıpların ve deyimlerin değişik anlamları da söz konusudur. Bütün bunlar seçilmiş ve bir sıraya göre basamaklandırılmış olmalıdır.

Şimdi, Yapısal Yaklaşım ne değildir? O, bir öğretim yöntemi değildir: bir yaklaşımdır. Her hangi bir yöntem onunla birlikte kullanılabilir. Bir kez, yapılar seçkin ve basamaklandırılmıştır. Dilbilgisi ve çeviri yoluyla, ya da Doğrudan Doğruya Öğretim Yöntemiyle ya da düşünölebilecek her hangi bir başka yöntemle öğretmek olanaklıdır.

SÖZLÜ YAKLAŞIM (THE ORAL APPROACH)

Öyle oldu ki, Yapısal Yaklaşım, Sözlü Yaklaşım'ın geçerli olduğu bir zamanda gelişme gösterdi. Bu yüzden, çoğunlukla birbiriyle ilişkilidir. Sözlü yaklaşım şöyle bir inanış üstüne kurulmuştur: Eninde sonunda yalnızca okuyabilmeyi istesenez bile, bir dil öğrenmenin en kolay yolu sözselsel olarak işe başlamak. Öğrenciler, yalnızca dinleme durumundayken, öğretmen, gerekli olan bütün yeni şeyleri sınıfa sunar ve daha sonra, sunulan şeylerin okuma ve yazma girişimine geçmeden önce öğrenciler onları konuşmada kendileri kullanırlar. Daha küçük öğrencilerle ilk ay (ya da aylar) içinde, okuma ve yazma çalışması kesinlikle yapılmaması çokluk salık verilir. Böylece, öğrenciler, yazı diline, geçmeden önce, küçük bir sözcük dağarcığı ile küçük yapı dizileri içinde gerçek akıcılığı elde edebilirler.

Bunun ardındaki düşünce şudur: Duyulanı anlamayı öğrenmek ve önce konuşmak çok daha doğaldır. Kendi dilimizi öğrendiğimiz gibi ve tarihsel oluşumuna da uygun olarak: Yazının bulunuşundan binlerce yıl önce insanlar konuşabiliyorlardı. Bugün yeryüzündeki insanların büyük çoğunluğu, gerçi hiç bir güçle karşılaşmaksızın konuşabilmektedirler ama daha okuyup yazamazlar. Bundan başka, bir dili okurken ya da yazarken, beynimiz, okuduğumuz ya da yazdığımız şeyi gerçekleştirmemizi sağlayan konuşma organlarımıza hafif itici güçler gönderir. Bir dilde gereğince akıcı konuşmacılar değilsek, akıcı okuyucular ya da yazarlar da olamayız.

ALİŞTİRMA YÖNTEMİ (THE DRILL METHOD)

Sözlü Yaklaşım da, Yapısal Yaklaşım da çoğu kez Alıştırma Yöntemiyle bağlantılıdır. Alıştırma Yönteminin izleyicileri, duyarak, konuşarak, okuyarak

ve bir çok kez yazarak birşeyi öğrenebileceğimize inanırlar. Bir şeyi, yalnızca bir kez duyar, konuşur, görür ya da yazarsak, o şey kafamızda çoğunlukla yer etmez: Yalnız, yineleme akılda tutmayı güven altına alır. Öğrenilecek şey çok iyi öğrenilinceye dek bu yineleme sürdürülürse, ona gerek duyduğumuzda, bir anda anımsayabiliriz.

Güçsüz, istemsiz, imge gücüne iye bulunmayan öğretmenler, öğrencilerinin neleri öğrenmelerini istiyorlarsa, onları devimsel (mechanical) yinelemelerle kimi zaman yozlaştırırlar: **This is a book, * This is a book, This is a book**, v.b. Böyle bir alıştırma büyük ölçüde sıkıcı, etkisiz ve yetersizdir. Beyin, bir süre sonra kayıt yapmaz olur: Sözcükler, beyinde hiç bir gerçek izlenim bırakmadan, devimsel olarak öğrencilerin belleğinden yuvarlanır gider. Dahası var, sözcüklerin anlamları ve öğrencilerin belleğindeki bir durumla tüm ilişkisi yiter. Ve şimdi de Yapısal Yaklaşımla olan yeni bir ilişkiye geliyoruz.

DURUMSAL YAKLAŞIM (THE SITUATIONAL APPROACH)

Yapısal Yaklaşım, sık sık Durumsal Yaklaşımla bir kaynaşma içinde bulunur. Durumsal Yaklaşım ise, öğretilen her şeyin bir durum ya da imlenen şeyle sözcükler arasındaki bağı kuran bir bağlam (context) içinde öğretmesinin amaçlamaktadır. «**This is a book**» yapısını öğretmek istiyorsanız, gerçekten elinize bir kitap almalı, öğrencilerinize neden söz ettiğinizi göstermelisiniz. «**This is a book**» sözü, bir kitaba iye bulunma ve öğrencilere onun adının İngilizce'de ne olduğunu söylemek isteme durumundan gelişmiştir. Sözcüklerin ve yapıların anlamları, yalnızca kullanılabilirdikleri durumlarda önem kazanır. «**Apple**» (elme) sözcüğünün anlamını, sözlüğe baktığımız için değil, sözcüğü duyduğumuz ve elmayı ya da elmanın resmini gördüğümüz için biliyoruz. Bir çocuk, portakal (**orange**) gösterilirken sürekli olarak elma (**apple**) sözcüğünü duysaydı, 'apple' sözcüğü imlenerek kitapta portakal resimleri gösterilmiş olsaydı, 'portakal' adı 'apple' olarak anlam kazanırdı. Sözcük ve yapıları, her zaman gördüğümüz ve duyduğumuz gerçek yaşama ilişkin durumlar ve şeylerle birleştirmeyi öğreniriz. Anlam konusunda gizemli hiç birşey yoktur. Anlamı neyse odur.

Öğretmenler, durumsal açıdan bir yaklaşımda bulunmazlarsa, düşünmede bir yanıt ile karşılaşabilirler. Bu arada, anlama başvurmaksızın sözcük ve yapıların alıştırmada bir takım yararları vardır. Alıştırmalar bile her zaman bir durumdan doğarsa ilgi çekici bir biçime sokulabilir. Sınıfta **John**

(*) This is a book = Bu bir kitaptır.

adında bir kimse yoksa, görünürde bir bahçe de yoksa, öğrencilere birbiri arkasına **John is not in the garden**» (John bahçede değildir) tümcesini yinelemek yerine, sınıfta bulunan ve bulunmayan öğrencilerin adlarını tahtaya yazarak, bu öğrencilerin adlarından birer birer söz ederek ve doğru yanıtlar alabileceğimiz biçimde öğrencileri hazırlayarak anlamlı alıştırmalar yapabiliriz. Örneğin «**Ram is in this room**» (Ram bu odadadır), «**Sita is in this room**» (Sita bu odadadır), «**Ashok isn't in this room**» (Ashok bu odada değildir), v.b. gibi. Ya da, kimi bahçede görünen, kimi de dışarda bulunan bir takım oğlanların ve kızların tahtaya resimlerini çizebilirsiniz. Sonra, çocuklardan birinin resminin altına bir ad yazabilirsiniz ve bir öğrenciyi yanıtlaması için tahtaya kaldırabilirsiniz. Örneğin, bahçe içinde bulunmayan oğlan çocuklarından birisinin resminin altına **John** diyebilirsiniz ve öğrenci: «**John isn't in the garden**» (John bahçede değildir) diyecektir.

Devinme yöntemleri, tasarı yöntemi ve oyun yöntemleri, Durumsal Yaklaşımına çok iyi uyum sağlarlar, çünkü bunların tümü öz olarak 'yap ve söyle' temeline dayanır.

YAPISAL YAKLAŞIMIN YARARLARI VE SINIRLAMALARI

Artık Yapısal Yaklaşımın ne olduğunu ve ne olmadığını biliyoruz. Amaçlarımıza ve araçlarımıza ne denli uyabileceğini görmek için onu sınavabiliriz. Salt, yapıların seçimi ve basamaklandırılması, sorunlarımızı çözmeyecektir. Öğreticiye gerekli olan araçları hazırlamada bize yardımcı olacaktır. Çünkü bir şeyi bir kezde elde etmeye, daha güç olanlardan önce daha kolaylarını edinmeye ve öteki konuları öğretmek için iyi bir temel olarak görev yapabilecek şeylere iye olmaya yardımcı olur. Verilen herhangi bir noktada öğrettiklerimizin izini sürdürebilmekte bize daha çok kolaylık sağlayacaktır. Böylece güçlükleri bulunmayan öğrencilerden neler bekleyebileceğimizi ve yeniden gözden geçirmemiz gereken şeylerin neler olduğunu bilebiliriz.

Yapısal Yaklaşım, ne pekiştirme yapmak için alıştırmalar yoluyla, ne okuma gereciyle, ne de yazılı alıştırmalar için araç kullanarak öğretmene her yeni öğretim konusunun nasıl sunulacağına ilişkin öğütler vermez. Öğretmene yeğlilikle gerek duyduğu şeylerle bir ortam sağlamak zorundayız ve kendisi kısır döngüden kurtulmak zorundaydı bütün bunlar geniş ayrıntılarla düzenlenmelidir. Ve kesinlikle unutmamalıyız ki ilginizin özeği (merkezi), gereçler değil, öğrencinin kendisidir. Yapıların basamaklandırma sırası kuramsal olarak yetkin olsa bile; ortaya konan şeyler, bir kim-

senin saçmasapan bir temel üzerine kurduğu şeylerse ve korkunç sıkıcı olması, ya da amaçlanan düzeydeki öğrencilere psikolojik olarak uygun olmaması nedeniyle uygulamada işlemiyorsa, basamaklandırma sırasını yine de değiştirmemiz gerekir. Karşıt durumda, eski yöntemlerin düştüğü, aynı çeşit tuzağa bütünüyle düşmekten kendimizi alıkoyamayız. O zamanlar o yöntemlerin destekleyicileri: «Bizim yöntemimiz en iyisidir, çünkü en doğal olanıdır (ya da, en doğrudan olanı v.b.)» dediler. Ama, zaman geçince yanıldıkları anlaşıldı. Çünkü yöntemleri kuramsal olarak ne denli iyi olsa da, olağan bir sınıfta yine de işlemedi.